

Nieuwsbrief nummer 2021-1. Deze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar en wordt verspreid onder alle molenorganisaties in Noord-Brabant, de Adviesraad, alle Noord-Brabantse molengemeenten en alle andere belangstellenden.

BESTUURSMUTATIES

Graag willen wij u op de hoogte stellen van een aantal veranderingen binnen het bestuur van de Molenstichting Noord-Brabant.

Allereerst willen wij twee nieuwe bestuursleden welkom heten, namelijk Jetty Eugster- van Bergeijk (oud-burgemeester van Schijndel/oud-waarnemend-burgemeester van Reusel-de Mierden) en Judith Keijzers-Verschelling (burgemeester gemeente Oirschot). De Molenstichting Noord-Brabant is zeer verheugd met de komst van de twee dames in het bestuur en wensen ze veel succes en plezier!

Daarnaast is per 1 januari 2021 onze huidige voorzitter Fons Naterop vanwege drukke werkzaamheden terug getreden als voorzitter en bestuurslid van de Molenstichting Noord-Brabant. Huidig bestuurslid Jan Pommer heeft als vice-voorzitter vanaf 1 januari 2021 de honneurs waargenomen om de nieuwe voorzitter per 1 januari 2022, Jetty Eugster, in te werken. Ook bestuurslid Driek van de Vondervoort is op grond van het rooster van aftreden per 1 januari 2021 terug getreden als bestuurslid.

De Molenstichting Noord-Brabant wil Fons en Driek hartelijk bedanken voor hun jarenlange inzet en betrokkenheid bij de Molenstichting Noord-Brabant.

Op een later moment zal nog uitgebreid stil worden gestaan bij het afscheid van beide heren.

Jetty Eugster

Judith Keijzers

ONDERWERPEN

- **Bestuursmutaties**
- **Project watermolen-landschappen van start**
- **Project windmolen-biotopen**
- **Molenverhaal – Het unieke van de Gennep Watermolen**
- **Molenfonds**
- **Molenontmoetingsavond en afscheid**
- **Doelstelling en contactgegevens**

PROJECT WATERMOLENLANDSCHAPPEN VAN START!

Op 7 oktober 2020 heeft het project 'watermolenlandschappen voor klimaatadaptatie' een forse subsidie ontvangen vanuit de Erfgoed Deal. Het project is een initiatief van de Molenstichting Noord-Brabant, in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant en waterschap de Dommel. Ook talloze andere partijen zijn betrokken bij het project. In het project gaan we de komende drie jaar op drie historische molenlocaties in het stroomgebied van de Dommel aan de slag met klimaatadaptatie. Hoe kunnen deze historische watermolenlandschappen een bijdrage leveren aan het tegengaan van verdroging en aan de opvang van water bij neerslagpieken?

Waardevol beeklandschap

De Brabantse aanpak met historische watermolens is uniek in Nederland. Het watermolenlandchap rond drie watermolens wordt ingezet om de negatieve gevolgen van klimaatadaptatie tegen te gaan. We kijken daarbij naar de manier waarop dat vroeger door middel van het opstuwen gebeurde en gebruiken die kennis bij de opgaven van nu. Het gaat om watermolens in Spoordonk (gemeenten Oirschot), Opwetten (Gemeente Nuenen en Eindhoven) en Venbergen (Gemeente Valkenswaard en Natuurgrenspark Groote Heide). De aanpak creëert ten minste 300 a 400 hectare waardevol beeklandschap. In natte perioden ontstaat extra ruimte voor waterberging. In droge perioden kunnen watermolenlandschappen door flexibele peilverhoging water langer vasthouden. Dat voorkomt verdroging van natuur- en landbouwgronden én draagt bij aan het voorkomen van wateroverlast benedenstrooms. Het project draagt ook bij aan recreatie en een aantrekkelijke woonomgeving. Het project zet tot slot het belang van de watermolens voor het historische Brabantse bekenlandschap op de kaart.

Erfgoed Deal

De Erfgoed Deal is een rijkssubsidie waarmee erfgoed een plek krijgen binnen grote maatschappelijke opgaven zoals de klimaatverandering, de energietransitie of de stedelijke groei en krimp. In het project Watermolenlandschappen investeren de betrokken partijen meer dan € 2,5 miljoen. De Erfgoed Deal draagt daar € 610.000,- aan bij.

De Molenstichting treedt op als projecttrekker, en verzorgt in dat kader ook de subsidieverstrekking aan bijvoorbeeld de uitvoeringsprojecten. In de afgelopen maanden hebben we dan ook de voorbereidingen getroffen voor de start van de drie uitvoeringsprojecten. Dan gaat het bijvoorbeeld om de projectcoördinatie, kwaliteitsborging en subsidieverlening.

Ondersteunende activiteiten en communicatie

De drie uitvoeringsprojecten worden ondersteund door een breed programma op het gebied van kennisontwikkeling en -uitwisseling, ook voor geïnteresseerden en betrokkenen van buiten Brabant. Zo verzorgt Natuurgrenspark de Groote Heide (gelegen in het stroomgebied van de Dommel ten zuiden van

Eindhoven) het onderdeel 'beleefbaarheid', waarbij wordt onderzocht hoe het kralensnoer van Belgische en Nederlandse watermolens recreatief op de kaart gezet kan worden. Met Van Gogh Brabant bekijken we hoe we in Museum Vincent in Nuenen de watermolenlandschappen onder de aandacht kunnen brengen. En met partijen uit het netwerk van Dommeldal uit de Verf (tussen Geldrop en Son) onderzoeken we hoe de watermolenlandschappen een rol kunnen spelen bij natuurontwikkeling, landschapsversterking en klimaatadaptatie.

Landschapstriënnale: april 2021

Een belangrijke stap in de presentatie en lancering van het project, is onze deelname aan de Landschapstriënnale, die in april 2021 plaatsvindt in het Van Gogh Nationaal Park. Samen met Brabantse Beken (dat getrokken wordt door de drie Brabantse waterschappen en gemeente Meierijstad) en dat van Datascares (dat getrokken wordt door het Kadaster) organiseren we een ontwerpatelier voor het Dommeldal rond de verdwenen watermolen van Wolfswinkel, tussen Son en St. Oedenrode. Staatsbosbeheer en ARK Natuurontwikkeling willen in het gebied nieuwe natuur ontwikkelen

én het historische watermolenlandschap beleefbaar maken. De gemeenten Son en Breugel en Meierijstad willen samen met hun bewoners investeren in de toegankelijkheid van het gebied. En het waterschap wil onderzoeken of het gebied benut kan worden voor klimaatadaptatie. Rond het ontwerpatelier wordt onder meer een geo cache app ontwikkeld over het historische watermolenlandschap van Wolfswinkel. De Erfgoed Deal verzorgt een Podcast over ons project.

Opwettense Watermolen. Foto Gerard Sturkenboom

Meer weten?

Het project ‘watermolenlandschappen en klimaatadaptatie’ wordt getrokken door de Molenstichting Noord-Brabant, in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant en waterschap de Dommel. Hiervoor is een kernteam in het leven geroepen. Daarin hebben zitting Riet Meijer (de Molenstichting Noord-Brabant), Wim Haarmann (provincie Brabant) en Hein Elemans (waterschap de Dommel). Het kernteam wordt aangevuld met Hans Bleumink (projectcoördinatie – bureau Overland) en Hans de Mars (kwaliteitsborging / expert watermolenlandschappen RoyalHaskoningDHV). Bestuurlijk wordt het project getrokken door een stuurgroep, onder leiding van gedeputeerde Eric de Bie.

Op de site van de Erfgoed Deal is meer informatie te vinden over de achtergrond en opzet van dit nationale erfgoedprogramma, inclusief een onderbouwing van de keuze voor ons project

<https://www.erfgoeddeal.nl/actueel/nieuws/2020/10/06/ruim-58-miljoen-voor-erfgoed-in-zes-nieuwe-projecten-erfgoed-deal>

PROJECT WINDMOLENBIOTOPEN

Vorig jaar is het onderzoek naar molenbiotopen opgeleverd en naar alle verantwoordelijke wethouders van de molengemeenten verstuurd.

In opdracht van de Molenstichting Noord-Brabant is er onderzoek gedaan naar hoe het met de molenbiotopen gesteld is en wat er gedaan kan worden om deze beter te beschermen. In het bijzonder is gekeken naar hoe de molens zijn opgenomen en geborgd in bestemmingsplannen.

Het rapport met de resultaten van het onderzoek is via de link <http://www.molenbiotoop.nl/noord-brabant> te downloaden. Met deze link kunt u ook de specifieke molenbiotoopadviezen van de molen(s) uit uw gemeente downloaden en op onze website algemene informatie hierover lezen.

Aan het onderzoek is veel tijd besteed. Waar het rapport kwalificaties aan de posities van molens in de huidige situatie toekent, is dit beslist geen waardeoordeel over het beleid van de gemeente.

Met het oog op de invoering van de Omgevingswet, is er niet alleen een beschrijving en foto gemaakt van de huidige situatie, maar wordt er ook een handreiking gedaan om de positie van de molen en zijn biotoop op een eenduidige en eenvoudige manier in de omgevingsplannen op te nemen.

Wij beseffen dat het behoud en de verbetering van het cultureel erfgoed zoals een molen(biotoop) kan conflicteren met andere belangen. Maar met de invoering van de Omgevingswet is nu het moment daar om dié belangenafweging zorgvuldig te laten plaatsvinden. Daarom gaan de bestuurders van de Molenstichting Noord-Brabant graag in gesprek met de bestuurders van de molengemeenten om gezamenlijk de handschoen op te pakken om te zorgen dat onze molens en hun leefomgeving nog beter beschermd kunnen worden voor de toekomst.

Door de coronamaatregelen heeft het voorgenomen bezoek aan de bestuurders van de molengemeenten in 2020 geen doorgang kunnen vinden. Desondanks kunnen gemeenten met eventuele vragen deze alsnog schriftelijk indienen óf een afspraak via Teams of Zoom met één van de bestuursleden inplannen. Hiervoor kunnen de gemeenten contact opnemen met de secretaris via mark.vanschadewijk@boekel.nl.

MOLENVERHAAL – HET UNIEKE VAN DE GENNEPER WATERMOLEN

Iedere nieuwsbrief besteden we aandacht aan een bijzondere molen of een bijzonder molenverhaal. Deze keer is het de beurt aan de Genneper Watermolen.

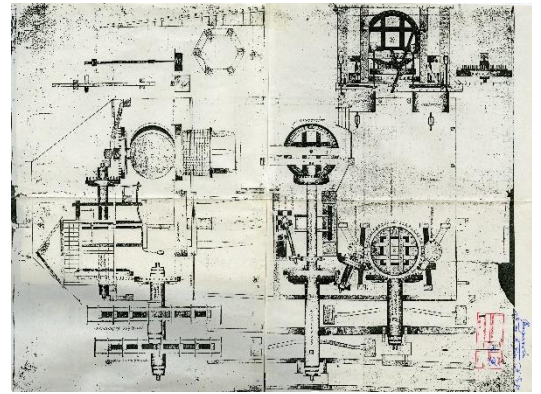
Een eerste vermelding van deze molen is in 1249. De molenaar Lodderken en zijn vrouw Aleidis schenken de molen aan de abdij van Postel.

Tijdens de 80-jarige oorlog, in 1584, wordt bij de belegering van Eindhoven de tactiek van de verschroeide aarde toegepast, de molen en alles eromheen wordt platgebrand. Het duurt tot 1587 tot de molen weer herbouwd en operationeel is.

In 1800 wil de molenaar Smit weer een tweede waterrad aanbrengen voor een oliemolen. De tekening die bij deze aanvraag hoort is bewaard gebleven en heeft ons geholpen om in te zien hoe de molen toen werkte.

Rond 1930 raakt de molen in verval, o.a. door de aanleg van het afwateringskanaal, de waterstand in de Dommel verlaagd daardoor. Marie Holten, de mulderin, gaat malen met een motor als aandrijfkraft. De molen raakt in verval. In de vijftiger jaren van de vorige eeuw heeft Anton Pieck nog tekeningen gemaakt om de Efteling in Eindhoven te lokaliseren met de molen als entree, de gemeente Eindhoven bood echter te weinig geld en het plan ging niet door.

Sinds het najaar van 2020 heeft de molen weer een tweede koppel stenen. De molen heeft onderaandrijving en een uniek omzetwerk. Om met het andere koppel stenen te malen worden de wervel en de ijzerbalk, samen met de koning en het spoorwiel/bonkelaar verschoven.

MOLENFONDS

Het Molenfonds is door De Hollandsche Molen opgericht om zoveel mogelijk middelen voor groot onderhoud en restauraties van molens samen te brengen. Het Molenfonds is thans gevormd door financiële bijdragen van de BankGiro Loterij, de Gravin van Bylandt Stichting en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De Molenstichting Noord-Brabant wil het Molenfonds meer onder de aandacht brengen bij de Brabantse moleneigenaren.

Het Molenfonds streeft naar behoud en bescherming van molens als cultuurhistorisch erfgoed in het Nederlandse landschap en is daarmee hét platform voor financiële steun aan molens in nood en om deze een goede toekomst te geven. Met name het onderhoud van molens is van essentieel belang om een langdurig bestaan van de molen te kunnen garanderen.

Het Molenfonds draagt onder meer bij aan projecten op het gebied van (groot) onderhoud, voorlichting en incidenteel ook aan restauraties. Er zijn drie mogelijkheden:

1. Bijdrage groot onderhoud

Zoals eerder aangegeven is het Molenfonds bedoeld om bij te dragen aan groot onderhoud van molens. Door regelmatig groot onderhoud aan molens te stimuleren zorgt het Molenfonds ervoor dat grote restauraties minder vaak nodig zijn, terwijl de algemene onderhoudstoestand van molens verbetert. Om dit te kunnen bewerkstelligen is er de regeling Groot Onderhoud. Bent u moleneigenaar, bestuurslid van een molenstichting of verantwoordelijk voor het onderhoud van een molen, dan kunt u een subsidieaanvraag indienen.

2. Crowdfunding

Via het Molenfonds kan ook een crowdfundingactie opgestart worden voor een molen. Belangrijk hierbij is dat er een haalbaar doelbedrag wordt gesteld en er een goed plan moet liggen hoe het bedrag ingezameld moet worden.

3. Molenprijs

De Molenprijs is één van de grootste publieksprijzen van Nederland. Het molenproject met de meeste publieksstemmen wint en ontvangt € 50.000,- om het projectplan uit te voeren. De overige genomineerden ontvangen het aantal stemmen dat op hun project is uitgebracht in euro's.

Voor meer informatie kunt u kijken op onze website

www.molenstichtingnoord-brabant.nl/ of www.molenfonds.nl/

*Molenfonds is hét
platform voor
financiële steun aan
molens in nood*

Molenfonds

MOLENONTMOETINGSVOND EN AFSCHIED

Op donderdag 24 september 2020 vond er, met inachtneming van de coronaregels, een interessante molenontmoetingsavond plaats. Voorafgaand werd er afscheid genomen van enkele betrokkenen van de Molenstichting Noord-Brabant

AFSCHEID

Voorafgaande aan de molenontmoetingsavond was er een kleine bijeenkomst in de onlangs geopende molen de Zwaan te Vinkel. Tijdens deze bijeenkomst hebben we afscheid genomen van bestuurslid dhr. Bastiaan Snoek en secretaris Andre van Vleuten. Ook Sven Verbeek is in het zonnetje gezet voor zijn inzet als webmaster en heeft het stokje overgedragen aan de nieuwe webmaster Peet Quintus. Sven Verbeek blijft wel lid van de Adviesraad. Ook mevr. Hollman heeft afscheid genomen als lid van de adviesraad, maar was helaas verhinderd. Nogmaals heel hartelijk dank voor jullie enorme inzet voor de molenstichting!

▲ Voorzitter Fons Naterop dankt Bastiaan Snoek voor zijn inzet als bestuurslid

MOLENONTMOETINGSVOND

De Molenontmoetingsavond werd gehouden in Zaal Den Driehoek te Vinkel op loopafstand van de molen.

Het was een zeer boeiende avond waarbij het rapport “Windmolenbiotoop onderzoek Noord-Brabant 2019-2020” werd gepresenteerd door Leo Endedijk en Jorinde Pijnnaken-Vroeijenstijn van De Hollandsche Molen.

Riet Meijer heeft ons meegenomen in de wereld van de watermolens. Zeer gedreven heeft ze ons verteld over de reeds afgeronde projecten en de op stapel staande projecten waarbij met diverse partijen wordt samengewerkt.

Voorzitter Jan van der Lee van de vrijwilligers stichting De Vinkelse Molen heeft in een wervelende presentatie de totstandkoming van de molen van Vinkel toegelicht. Het is een mega project geweest en kon alleen succesvol zijn door het enorme draagvlak vanuit de gemeenschap en ver daar buiten.

▲ Molen de Zwaan, Vinkel

▲ Voorzitter Fons Naterop dankt Andre van Vleuten voor zijn inzet als secretaris

▲ Voorzitter Fons Naterop dankt Sven Verbeek als webmaster

DOELSTELLING

De Molenstichting Noord-Brabant zet zich in voor de ongeveer 130 molens die nog herkenbaar in het Brabantse land staan. Ons doel is het bevorderen van het behoud van molens en restanten van molens in Noord-Brabant.

De stichting wil dit doel te bereiken door:

- het stimuleren van de culturele en educatieve waarde van molens in Noord-Brabant;
- het behouden van streekeigen eigenschappen en taalgebruik met betrekking tot molens;
- het behoud en herstel van een passende molenomgeving;
- het beïnvloeden van het algemeen molenbeleid van alle overheidsniveaus (gemeentelijk, provinciaal en landelijk);
- het fungeren als "contactpersoon" tussen individu (molenaar) en/of lokale molenorganisaties enerzijds en overheid anderzijds;
- het verlenen van medewerking aan provinciale activiteiten en/of evenementen op het gebied van molens;
- het inventariseren van molens en restanten van molens.

ONZE WEBSITE

Bezoek onze website!

www.molenstichtingnoord-brabant.nl

Al het nieuws rond de Brabantse molens is er terug te vinden, evenals de diverse projecten van de Molenstichting.

Maar ook al uw vragen kunt u stellen via onze website waarbij wij onze adviesraad of molenconsulent zullen inschakelen.

En heeft u zelf iets interessants te melden stuur haar dan graag een berichtje via het contactformulier.

Ook kunt u een mailtje sturen naar onze secretaris via mark.vanschadewijk@boekel.nl.

BESTUUR MOLENSTICHTING NOORD-BRABANT

Bestuursleden:	Jan Pommer (voorzitter)
	Jetty Eugster
	Judith Keijzers
	Pierre Bos
	Joseph Vos
	Robert Salomons
Secretaris:	Mark van Schadewijk

CONTACTGEGEVENS

Molenstichting Noord-Brabant
Postbus 99
5427 ZH BOEKEL
mark.vanschadewijk@boekel.nl

www.molenstichtingnoord-brabant.nl/

